

1. Almenn:

Fiskeldi Austfjarða hf. (kt. 520412-0930), Nesbala 122, 170 Seltjarnanesi, er með rekstrarleyfi fyrir 11.000 tonna hámarkslífmassa af laxi í Fáskrúðsfirði (FE-1139) sem var gefið út 21. mars 2019. Heimilaður hámarkslífmassi 6.000 tonn frjór lax og 5.000 tonn ófrjór lax sem samræmdist þágildandi áhættumati Hafrannsóknastofnunar vegna erfðablöndunar frá árinu 2017. Í gildandi rekstrarleyfi er Fáskrúðsfjörður eitt sjókvíaeldissvæði með þremur eldissvæðum, Eyri/Fagraeyri, Höfðahúsabót og Æðasker. Fyrirtækið sótti um breytingu á rekstrarleyfi vegna aukins hluta af frjóum laxi í Fáskrúðsfirði og færslu eldissvæða, þann 9. júní 2020.

Þann 5. júní 2020 staðfesti sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra nýtt áhættumat erfðablöndunar þar sem eldi var heimilað fyrir 12.000 tonna hámarkslífmassa af frjóum laxi í Fáskrúðsfirði. Skv. 1. mgr. 24. gr. reglugerðar nr. 540/2020 um fiskeldi þá skal Matvælastofnun breyta gildandi rekstrarleyfum til samræmis við nýtt áhættumat.

Matvælastofnun staðfestir að móttækin eru öll þau gögn sem nauðsynleg eru til að Matvælastofnun geti metið hvort skilyrði til breytingar á gildandi rekstrarleyfi skv. 13. gr. reglugerðar nr. 540/2020 og staðfestir að þau teljist fullnægjandi. Matvælastofnun auglýsti tillögu að rekstrarleyfi á tímabilinu 2. febrúar til 2. mars 2021 og bárust tvær athugasemdir vegna tillögunnar. Matvælastofnun hefur farið yfir og kynnt sér tilkynnta framkvæmd og ákvörðun Skipulagsstofnunar, og telur framangreind gögn lögmætan grundvöll til breytinga á rekstrarleyfi.

2. Afstaða Matvælastofnunar

Framkvæmd Fiskeldis Austfjarða um breytingu á staðsetningu eldissvæða og útsetningaráætlun var tilkynnt til Skipulagsstofnunar þann 4. nóvember 2020. Skipulagsstofnun gaf út ákvörðun þann 13. janúar 2021 þess efnis að framkvæmdin væri ekki háð mati á umhverfisáhrifum á þeim grunni að framkvæmdin væri ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif.

Framkvæmd Fiskeldis Austfjarða gerir ráð fyrir 11.000 tonnum af frjóum laxi á þremur eldissvæðum í Fáskrúðsfirði, í samræmi við uppfært áhættumat Hafrannsóknastofnunar. Í matsskýrslu fyrirtækisins skv. lögum nr. 106/2000 gerði fyrirtækið grein fyrir 11.000 tonna leyfi á frjóum laxi, en jafnframt kom fram að útsetningar- og framleiðsluáætlanir myndu taka breytingum til samræmis við áhættumat Hafrannsóknastofnunar hverju sinni og hlutfall frjós fisks myndi fylgja áhættumatinu. Jafnframt upplýsti Skipulagsstofnun að leyfisútgáfa þyrfti að taka mið af gildandi áhættumati. Á grundvelli þágildandi áhættumats var rekstrarleyfi gefið út og heimilaður hámarkslífmassi 6.000 tonn af frjóum laxi og 5.000 tonn af ófrjóum laxi. Fyrir liggur nýtt áhættumat Hafrannsóknastofnunar þar sem hámarkslífmassi af frjóum laxi í Fáskrúðsfirði er 12.000 tonn. Um breytingar á rekstrarleyfum vegna breytinga á áhættumati og burðarþolsmati fer skv. 24. gr. reglugerðar nr. 540/2020 og skal Matvælastofnun áður en leyfi er veitt tryggja að fyrirhuguð breyting samræmist matsskýrslu framkvæmdaraðila og álit Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum. Framkvæmdin og breyting á magni frjós eldisfisks er í samræmi við burðarþolsmat frá 17. október 2016 og áhættumat Hafrannsóknastofnunar, sjá auglýsing nr. 562/2020. Matvælastofnun telur með vísan til fyrirbyggjandi gagna að breytingin á magni frjós lax samrýmist matsskýrslu Fiskeldis Austfjarða vegna eldisins og álit Skipulagsstofnunar.

Fyrirtækið hefur tilkynnt að eldissvæðum verði breytt þannig að eldissvæðið við Eyri/Fögrueyri flyst austar, eldissvæði við Æðasker verður lagt af en þess í stað afmarkað nýtt eldissvæði í firðinum sunnanverðum sem kallast Einstigi. Þá er gert ráð fyrir að flytja svæði við Höfðahúsabót austar ásamt því að breyta afmörkun þess. Eftir breytingar verði tvö svæði í firðinum sunnanverðum og eitt í firðinum norðanverðum. Heildarflatarmál eldissvæða eykst um 19,6% úr 2,76 km² í 3,3 km². Breyting verður á eldisáætlun fyrirtækisins þar sem seiði verða sett út á hverju ári í stað þriðja hvers árs auk þess sem sjókvíaeldissvæðin verða þrjú, sjókvíaeldissvæði A (Höfðahúsabót), sjókvíaeldissvæði B (Eyri/Fagraeyri) og sjókvíaeldissvæði C (Einstigi).

Matvælstofnun álitur að náttúrulegar aðstæður á fyrirhuguðu eldissvæði Fiskeldi Austfjarða, eldistegund eða eldisaðferð gefi ekki tilefni til neikvæðra vistfræði- eða erfðafræðiahrifa. Fyrirhuguð framkvæmd gerir ráð fyrir kynslóðaskiptu sjókvíaeldi þar sem ein kynslóð er alin á eldissvæðinu hverju sinni og eldissvæðið hvílt skv. ákvæðum reglugerðar um fiskeldi. Með kynslóðaskiptingu og hvíld eldissvæðis er stuðlað að því að ástand botns undir kvíastæði nái ásættanlegu ástandi milli kynslóða. Mikilvægt er að eldi hefjist ekki á ný að lokinni hvíld eldissvæða hafi hafsbotn ekki náð ásættanlegu ástandi samkvæmt viðmiðum Umhverfisstofnunar. Matvælastofnun telur að umhverfisáhrif vegna framkvæmdarinnar verði afturkræf verði starfseminni hætt. Eins og fram hefur komið þá hefur Matvælastofnun kynnt sér tilkynnta framkvæmd fyrirtækisins, rekstrarleyfisumsókn ásamt fylgigögnum, ákvörðun Skipulagsstofnunar um matskyldu og önnur gögn sem liggja fyrir við afgreiðslu málsins og telur framangreind gögn lögmætan grundvöll til leyfisútgáfu.

Matvælastofnun staðfestir að framkvæmd Fiskeldis Austfjarða í Fáskrúðsfirði er í samræmi við tilkynnta framkvæmd.

3. Athugasemdir sem bárust á auglýsingartíma vegna starfsleyfistillögunnar og viðbrögð Matvælastofnunar

Matvælastofnun bárust athugasemdir frá tveimur aðilum á auglýsingartíma. Sigurður Oddsson, Vilborg Halldóra Óskarsdóttir, Erlingur Bjartur Oddsoni, Oddur Sigurðsson og Svandís Jónsdóttir sendu inn athugasemd þann 28. febrúar 2021 og Náttúruverndarfélagið Laxinn lífi og Náttúruverndarsamtök Íslands sendu inn athugasemd þann 3. mars 2021.

- Gerð er athugasemd við ákvörðun Skipulagsstofnunar að framkvæmdin sé ekki háð mati á umhverfisáhrifum.
- Ekki hafi verið lagður lögmætur grundvöllur að fyrirhuguðum breytingum á framkvæmdarleyfum eldisins í Fáskrúðsfirði, þ.m.t. rekstrarleyfi, með nýju áhættumati Hafrannsóknarstofnunar á erfðablöndun og matskylduákvörðun Skipulagsstofnunar frá 13. janúar sl.
- Gerð er athugasemd við að aukin heimild til notkunar á frjóum laxi sé ekki háð undanfarandi málsmeðferð skv. lögum nr. 106/2000.

Málsmeðferðin er lögum samkvæmt og byggir á stjórnsýsluákvörðun Skipulagsstofnunar og fyrirliggjandi gögnum sem liggja fyrir vegna mats á umhverfisáhrifum og nýju áhættumati Hafrannsóknastofnunar vegna erfðablöndunar.

Fyrir liggur ákvörðun Skipulagsstofnunar frá 13. janúar sl. þess efnis að breyting á staðsetningum eldissvæða og útsetningaráætlun Fiskeldis Austfjarða í Fáskrúðsfirði sé ekki háð mati á umhverfisáhrifum. Ákvörðun Skipulagsstofnunar hefur verið kærð til Úrskurðarnefndar um umhverfis- og auðlindamál, jafnframt var gerð krafa um að réttaráhrifum ákvörðunar Skipulagsstofnunar yrði frestað. Í úrskurði sínum nr. 17/2021 hafnaði úrskurðarnefndin kröfu um frestun réttaráhrifa.

Þá telur Matvælastofnun að fyrirliggjandi gögn, þ.m.t. gögn sem fram komu við mat á umhverfisáhrifum og nýtt áhættumat Hafrannsóknastofnunar á erfðablöndun séu lögmætur grundvöllur fyrir þeim breytingum sem gerðar eru rekstarleyfinu. Í matsskýrslu fyrirtækisins skv. lögum nr. 106/2000 gerði fyrirtækið grein fyrir 11.000 tonna leyfi á frjóum laxi, en jafnframt kom fram að útsetningar- og framleiðsluáætlanir myndu taka breytingum til samræmis við áhættumat Hafrannsóknastofnunar hverju sinni og hlutfall frjós fisks myndi fylgja áhættumatinu. Skipulagsstofnun taldi að leggja bæri niðurstöður áhættumats Hafrannsóknastofnunar til grundvallar við ákvarðanir við leyfisveitingar til sjókvíaeldis á frjóum laxi. Sökum þágildandi áhættumats var

eingöngu hægt að vera með hluta af eldinu með frjóum laxi, þ.e. 6.000 tonn. Fyrir liggur nýtt áhættumat Hafrannsóknastofnunar þar sem hámarkslífmassi af frjóum laxi í Fáskrúðsfirði er 12.000 tonn.

4. Gildistaka

Matvælastofnun hefur nú tekið ákvörðun um breytingu á rekstrarleyfi Fiskeldis Austfjarða í Fáskrúðsfirði. Breytingin heimilar allt að 11.000 tonna hámarkslífmassa af frjóum laxi í kynslóðaskiptu sjókvíldi í Fáskrúðsfirði á breyttum eldissvæðum, Einstigi, Eyri/Fögrueyri og Höfðahúsabót.

Rekstrarleyfið byggir á skilyrðum laga um fiskeldi og reglugerðar um fiskeldi.

Samhliða útgáfu rekstrarleyfa Matvælastofnunar afhendir stofnunin útgefið breytt starfsleyfi Umhverfisstofnunar. Gildistími rekstrarleyfisins verður óbreyttur til 21. mars 2029.

Selfossi, 5. maí 2021